

**GENERALITAT
VALENCIANA**

Conselleria de Justícia,
Interior y Administración Pública

MODEL VALENCIÀ DE JUSTÍCIA INCLUSIVA I ACCESSIBLE

3 D'ABRIL DE 2023

JUSTÍCIA INCLUSIVA I ACCESSIBLE

L'acció pública ha de garantir els drets humans de qualsevol persona ateses les diferents realitats amb una visió integral. Sota aquesta concepció, la Conselleria de Justícia, Interior i Administració Pública ha dissenyat un model de justícia que atenga les necessitats de les persones amb diversitat funcional.

Aquest model de justícia accessible i inclusiva es fonamenta en el suport a les persones i en la protecció constant dels seus drets i llibertats perquè qualsevol, independentment de les seues condicions, siga el resultat de les seues decisions i no el producte de les seues circumstàncies.

318.381 persones amb diversitat funcional viuen en la Comunitat, la qual cosa representa el 6,3% de la població

Els articles 12 i 13 de la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat obliga els Estats a adoptar les mesures necessàries per a garantir l'accés a la justícia de les persones amb discapacitat en igualtat de condicions a la resta de la ciutadania, així com facilitar el seu acompliment com a participants directes i indirectes en els processos judicials.

L'article 24 de la Constitució Espanyola, recull el dret a obtindre la tutela efectiva dels jutges i tribunals en l'exercici dels seus drets i interessos legítims, sense que, en cap cas, pugua produir-se indefensió.

Malgrat existir una base legal sòlida, la Conselleria de Justícia, Interior i Administració Pública va detectar que encara existeixen barreres en l'accés ple a la justícia de les persones amb discapacitat. Sota aquest context, en 2017 es va crear el Fòrum sobre Justícia i Discapacitat, una plataforma de diàleg en la qual van participar la Generalitat, operadors jurídics, associacions i experts dirigida a detectar quals són aquestes barreres i a proposar mesures per a eliminar-les.

Les conclusions extretes en aquest Fòrum són el fonament d'aquest model valencià de justícia accessible i inclusiva, un projecte pioner al nostre país i conseqüència de la profunda intolerància cap a la desigualtat que caracteritza l'acció política d'aquest govern.

Les seues judicials permetran acollir a totes les persones que sol·liciten l'acció de la justícia sense que qüestions d'espai físic puguen limitar aquest dret reconegut a la ciutadania sense cap limitació per la Constitució Espanyola.

JUSTÍCIA INCLUSIVA I ACCESSIBLE

OBJECTIUS

- Garantir que les persones amb discapacitat puguin exercir els seus drets de manera efectiva.
- Superar la perspectiva merament assistencial i paternalista, que assumeix que aquestes persones són objecte d'auxili per part dels poders públics.
- Contribuir al fet que les persones amb diversitat funcional exercisquen la seua capacitat jurídica de manera autònoma. És a dir, creem un model de suport perquè aquestes persones exercisquen la seua voluntat en l'àmbit legal, en lloc que aquesta siga substituïda per la participació de representants.
- Assegurar que les persones amb discapacitat puguin accedir a la justícia en igualtat de condicions a la resta de la ciutadania. Per això, la justícia ha d'adaptar les formes en les quals es relaciona amb la ciutadania segons les necessitats de cada persona.
- Estendre la participació efectiva de les persones amb discapacitat a les fases prèvies al procés judicial. Les mesures tendents a garantir l'exercici dels drets d'aquest col·lectiu no poden limitar-se al procediment judicial, perquè aspectes com l'orientació i assistència prèvia resulten igualment crucials per a garantir la tutela judicial efectiva.
- Impulsar reformes perquè els entorns físics, comunicacionals i cognitius siguen accessibles per a totes les persones, independentment de les seues circumstàncies.
- Dotar al servei públic de justícia d'una estructura organitzativa i humana amb capacitats per a prestar els suports necessaris en llaures a garantir els drets de les persones amb discapacitat.

ACCIONS DESENVOLUPADES

ASSISTÈNCIA ESPECIALITZADA I GRATUÏTA EN ELS SOJ

Els Serveis d'Orientació Jurídica (SOJ) compten amb servei per a atendre les persones amb diversitat funcional, persones presumptament incapaces i persones dependents, així com per a les persones que les tinguen al seu càrrec, quan actuen en un procediment en el seu nom o interès.

A més d'allò anterior, aquests centres està prevista l'existència de **torns d'ofici especialitzats** per a persones amb diversitat funcional, formats per professionals de l'advocacia i la procura amb acreditada experiència en la matèria.

MEDIACIÓ GRATUÏTA PER A PERSONES AMB DISCAPACITAT

La llei de mediació de la Comunitat Valenciana contempla la mediació gratuïta per a les persones amb discapacitat, sempre que es tracte de procediments de mediació que guarden relació amb les circumstàncies de salut o de discapacitat, així com per a les persones que tinguen al seu càrrec a persones amb discapacitat, quan actuen en el seu nom i interès.

La mediació gratuïta comprén tant la gratuïtat de les actuacions professionals realitzades per la persona mediadora en el procediment de mediació per al qual ha sigut designada pel Centre de Mediació de la Comunitat Valenciana, com l'ús i aprofitament, en el seu cas, d'espais accessibles i infraestructures públiques del Centre de Mediació, necessàries per a poder realitzar les sessions de mediació gratuïta.

ASSISTÈNCIA ESPECIALITZADA A TRAVÉS DE LA OAVD

La Xarxa compta amb el **“Protocol específic d'actuació de la xarxa d'oficines de la Generalitat en l'assistència a les víctimes amb diversitat funcional”**.

Amb la col·laboració del CERMI s'ha elaborat un model d'Informe d'avaluació individualitzada en víctimes amb diversitat funcional. A més, els tècnics que treballen en les OAVD reben formació específica

ACCIONS DESENVOLUPADES

ORIENTACIÓ JURÍDICA ADAPTADA A TRAVÉS DE JUSTIPROP

Els serveis Justiprop resulta beneficiós per a les persones amb discapacitat, ja que en moltes ocasions troben dificultats per a moure's a altres municipis. Ara, gràcies al nou model, les persones amb diversitat funcional no hauran de desplaçar-se per a rebre assessorament i orientació jurídica, així com, realitzar tràmits i resoldre controvèrsies jurídiques

INFORMACIÓ A TRAVÉS DEL PORTAL DE JUSTÍCIA OBERTA

El portal Justícia Oberta ofereix informació actualitzada sobre els serveis que els poders públics posen a la disposició de les persones amb discapacitat per a l'exercici dels seus drets. Així, a través de qualsevol dispositiu electrònic és possible estar al corrent i tramitar molts d'aquests serveis.

UNITATS D'ATENCIÓ SOCIAL (UAS)

Aquestes unitats són un recurs especialitzat integrat per un equip de professionals de treball social l'objectiu del qual **és garantir l'accés a la justícia, donant una atenció integral en els procediments judicials, complementant i millorant l'actual xarxa de serveis socials, oferint orientació, informació i assessorament en matèria social** tant als òrgans judicials com a la ciutadania. Les UAS resolen els dubtes de particulars i jutges en relació amb els recursos socials oferits per totes les administracions públiques, inclosos els relacionats amb discapacitat. Així mateix, els correspon coordinar els serveis de Lectura Fàcil i del personal facilitador.

Implantació progressiva de les UAS en la Comunitat Valenciana:

- La conselleria va posar en funcionament **la primera UAS a la Ciutat de la Justícia de València** mitjançant resolució de 15 de febrer de 2019, composta per dos treballadors/as socials.
-
- La Llei 8/2021, de 2 de juny, per la qual es reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seua capacitat jurídica, **va suposar un punt d'inflexió en introduir importants novetats en el tractament de la discapacitat.**
-
- Després de l'entrada en vigor d'aquesta llei es van ampliar les funcions de les UAS i es van crear, mitjançant Resolució de 24 de novembre de 2021, **una Alacant i una altra a Castelló que la seua posada en marxa es va produir en 2022.**

ACCIONS DESENVOLUPADES

RESOLUCIONS JUDICIALS DE LECTURA FÀCIL

La lectura fàcil és una manera de facilitar l'accessibilitat cognitiva dels textos escrits perquè siguin més fàcils de llegir i comprendre. Aquest servei es va posar en marxa al juliol de 2021 en col·laboració amb l'associació "Plena Inclusió Comunitat Valenciana". L'objectiu adaptar les sentències i altres resolucions judicials en matèria de discapacitat, de manera que les persones amb dificultats cognitives i de comprensió lectora puguen entendre-les.

Aquesta experiència pilot va permetre a la Comunitat Valenciana avançar en el que prescriu [la Convenció de les Nacions Unitats sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat i anticipar-se a la normativa estatal per a garantir la plena inclusió en la justícia.](#)

El servei de Lectura Fàcil és gratuït i els interessats poden sol·licitar-lo a través del seu advocat o directament davant el tribunal. En l'actualitat, qualsevol persona amb discapacitat pot sol·licitar aquest servei en els procediments que se substancien en un òrgan jurisdiccional valencià en matèria de discapacitat.

MESURES PER A DISPOSAR DE PROFESSIONALS ESPECIALITZATS

»»» PERSONAL FACILITADOR

La figura del personal facilitador prevista en la Llei 8/2021, de 2 de juny, està integrada per un grup especialitzat i interdisciplinari de professionals que serveix de nexa entre les persones amb discapacitat i l'Administració de Justícia perquè es produïska una comunicació efectiva i fluida, realitzant per a això, tal com estableix la norma indicada, les tasques d'adaptació i ajust necessàries.

Amb els suports que presta el personal facilitador es garanteix a aquest col·lectiu la comprensió del procés judicial i que pugua fer valdre d'aquesta manera el seu dret a la tutela judicial efectiva. Poden sol·licitar el suport de personal facilitador els propis interessats, els seus representants legals, jutges, fiscals i altres operadors de l'Administració de Justícia.

➤➤➤ REFORÇ DE PERSONAL ADSCRIT A FISCALIA

La figura del personal facilitador prevista en la Llei 8/2021, de 2 de juny, està integrada per un grup especialitzat i interdisciplinari de professionals que serveix de nexa entre les persones amb discapacitat i l'Administració de Justícia perquè es produïska una comunicació efectiva i fluida, realitzant per a això, tal com estableix la norma indicada, les tasques d'adaptació i ajust necessàries.

Amb els suports que presta el personal facilitador es garanteix a aquest col·lectiu la comprensió del procés judicial i que pugui fer valdre d'aquesta manera el seu dret a la tutela judicial efectiva. Poden sol·licitar el suport de personal facilitador els propis interessats, els seus representants legals, jutges, fiscals i altres operadors de l'Administració de Justícia.

➤➤➤ FORMACIÓ EN MATÈRIA DE DISCAPACITAT

Des de la Conselleria de Justícia, Interior i Administració Pública es promouen accions formatives dirigides al personal de la Generalitat, a personal de l'Administració de Justícia i a professionals les comeses de les quals estiguen relacionats amb aquestes matèries.

- Les activitats formatives es concreten en cursos bàsics, jornades o seminaris l'objectiu dels quals és sensibilitzar i donar a conèixer els protocols d'actuació específics com els dirigits a víctimes de tràfic d'éssers humans, les víctimes menors d'edat, les víctimes de violència de gènere, víctimes de delictes d'odi, de terrorisme, víctimes amb discapacitat, etc. Aquests cursos poden realitzar-se directament per la DGRDYAJ o en col·laboració amb l'IVAP, IVASPE, col·legis professionals, universitats i altres organismes o entitats.

MESURES PER A DISPOSAR DE SEUS JUDICIALS ADAPTADES: PLA D'ACCESSIBILITAT I INCLUSIÓ

Prenent com a base el diagnòstic del **Fòrum de la Discapacitat i Justícia** es va elaborar un programa específic de reformes per a eliminar les barreres arquitectòniques en les seus judicials i per a adoptar mesures que garantisquen la plena inclusió i l'accessibilitat de les persones amb mobilitat reduïda, dificultats sensorials o qualsevol tipus de discapacitat.

El programa contempla:

- » Obres de reforma en les seus (portes, rampes, ascensors i lavabos)
- » Senyalística accessible en braille i en llengua de signes
- » Itineraris accessibles
- » Instal·lació de més d'un centenar de bucles magnètics

És un **model pioner a Espanya**, que s'avança a la Llei 8/2021, de 2 de juny, per la qual es reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seua capacitat jurídica, com amb el projecte de sentències accessibles.

El programa
contempla fins
2024 2,2M€

Se adequaran **23 edificis**:

Alacant (província): 8

Castelló (província): 4

València (província): 11

**En 2022 s'han
invertit 746.500€**

S'han adequat les seus de:
Segorb, Villena, Elda, Alcoi,
Mislata, Massamagrell

A través d'aquestes actuacions s'ha adequat l'altura i amplària de passamans, portes, rampes, ascensors i lavabos. Així mateix, les seus judicials comptaran amb itineraris accessibles amb paviments amb contrastos cromàtics i de textures de diversos elements. D'altra banda, també s'incorpora senyalització accessible (visual, acústica i tàctil) dels serveis que es presten en l'edifici.

Així mateix, s'ha procedit a instal·lar més d'un centenar de bucles magnètics en els taulells d'atenció al públic de les principals seus judicials (16) i també a les sales de vista de Sueca, Paterna i Castelló per a facilitar la comunicació de les persones amb limitacions auditives.

**En 2022 s'han invertit
486.440 €**

Millorar l'accessibilitat de les
Oficines d'Atenció a Víctimes del
Delicte de la seu judicial
d'Orihuela

S'ha dotat amb major accessibilitat a la Ciutat de la Justícia de València amb la incorporació de senyalització accessible -visual, auditiva i tàctil- i mesures complementàries com els taulells accessibles.

La Ciutat de la Justícia de València servirà de model de seu
judicial accessible i inclusiva per a la resta d'immobles

D'acord amb el **Pla d'Infraestructures Judicials de la Comunitat Valenciana**, les noves seus judicials han de reunir les condicions necessàries per a facilitar l'accés i estada, especialment dels qui tenen algun tipus de diversitat funcional, eliminant les barreres que el dificulten. Per això, els criteris d'accessibilitat estan contemplats en el disseny i obra dels edificis de nova construcció, per la qual cosa tot el parc judicial valencià complirà amb els principis d'accessibilitat i inclusió propis del model.

D'aquesta manera, les seus judicials permetran acollir a totes les persones que sol·liciten l'acció de la justícia sense que qüestions d'espai físic puguen limitar aquest dret reconegut a la ciutadania per la Constitució Espanyola.

Vila Joiosa: 6,1M€

Aquestes actuacions són ja una realitat en la seu judicial la Vila Joiosa, en la qual les solucions aplicades en el disseny d'accessos, itineraris, senyalística i instal·lació de bucles magnètics permeten un ús adequat de l'edifici per persones amb mobilitat reduïda, dificultats sensorials i amb diversitat funcional.

Les actuacions realitzades comporten una inversió d'un **total de 6,1 milions d'euros, en els 2/3 últims anys** per a l'eliminació de barreres físiques i altres iniciatives com el facilitador judicial, el servei de lectura fàcil de sentències o la posada en marxa de la mediació gratuïta per a les persones amb diversitat funcional i per a les víctimes de violència.

PROJECTES PREVISTOS EN EL MODEL DE JUSTÍCIA ACCESSIBLE I INCLUSIVA

»» PROJECTES DE LECTURA FÀCIL I DE PERSONAL FACILITADOR

36.179 €

Actualment es troben en vigor sengles contractes menors, signats en 2022, per import de 18.089,50 € cadascun d'ells, adjudicats a Plena Inclusió CV, la continuïtat del qual es contempla en els pressupostos de 2023.

»» ADECUACIÓN DE LA ACCESIBILIDAD DEL RESTO DE SEDES JUDICIALES

990.000€

Es continuarà amb l'adequació de l'accessibilitat de la resta de seus judicials.

»» INCREMENTO DEL PERSONAL DE LES UNITATS D'ATENCIÓ SOCIAL (UAS) I DE LA FISCALIA

1.000.000€

S'incrementarà el personal de les UAS i Fiscalia amb quatre treballadores/és socials (3 en UAs + 1 de Fiscalia).

»» GUIA PER A L'ACCÉS A LA JUSTÍCIA DE LES PERSONES AMB DIVERSITAT FUNCIONAL

La conselleria, en col·laboració amb la Universitat de València, està elaborant una guia que continga tots els recursos que tenen a la seua disposició les persones amb discapacitat intel·lectual per a promoure el seu accés a la justícia. Aquesta guia, que estarà acabada abans d'estiu, tindrà un format Pregunta-Resposta, que permetrà a les persones amb diversitat funcional, familiars, personal de l'Administració de Justícia i operadors jurídics conèixer tots els recursos posats a la disposició de les persones amb dificultats cognitives i de comprensió.

INVERSIONS 2023

3,66M€

Accés a la justícia en igualtat de condicions

Justícia Gratuïta
Mediació Gratuïta
Assistència especialitzada a les víctimes amb diversitat funcional a través de les OAVDs

37.000€

Accesibilitat cognitiva

Resolucions judicials de 'Lectura Fàcil'
Personal facilitador

2M€

Accessibilitat en instal·lacions i serveis

Programa d'edificis judicials accessibles i inclusius

369.000€

Accessibilitat en el procés

Unitats d'Atenció Social (UAS)
Reforç de personal adscrit a Fiscalia